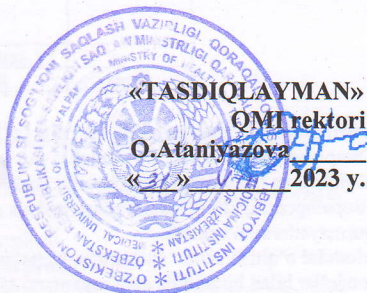

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY, FAN VA INNOVACIYALAR
VAZIRLIGI**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOLIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

QORAQALPOG'ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

Ruyxatga olindi № 23/3-16/1

**TERAPIYADA HAMSHIRALIK ISHI
MODUL DASTURI**

Bilim sohasi: 900 000 - Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi: 910 000 - Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishi: 60911200 - Oliy hamshiralik ishi

Nukus-2023

Modul kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar
THI13408	2023-2024	IV	8
Modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	Qoraqalpog'O'z	6	

Modul nomi	Kreditlar	Auditoriya mashulotlari	Mustaqil ta'lim	Jami yuklama
	IV-sem	120 (10/110)	120	240
Jami	8	120	120	240

1.Modulining dolzarbligi va oliy ta'limdagi o'rni

Terapiyada hamshiralik ishi moduli o'quv rejaning klinik modullari blokiga taalluqli bo'lib, 2 kursda o'qitiladi va talabalarga ichki kasalliklarda odam organizmida bo'ladigan o'zgarishlar, ularning etiopatogenezi, klinik simptomlari, tashxis qo'yish va davolash tamoyillari, xamshiralik jarayon hususiyatlarini o'rgatadi.

Modulni o'qitish uchun anatomiya, hamshiralik ishi, biokimyo modullari zamin hisoblanadi. U boshqa modullar bilan birgalikda ayol organizmi to'g'risida yaxlit ma'lumotga ega bo'lishni, shu bilan birga talabada klinik fikrlash qobiliyatini rivojlanishini ta'minlaydi. Terapiyada hamshiralik ishi moduli keyinchalik neonatologiyada hamshiralik ishi, oila tibbiyotida hamshiralik ishi, xirurgiyada hamshiralik ishi, anesteziologiya va reanimatologiya klinik modullarni o'qitish uchun zamin bo'lib xizmat qiladi. Modul dasturi tibbiy ta'lim sohasining O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standarti, Oliy hamshiralik ishi bakalavriat ta'lim yo'nalishining Malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan. Mazkur modul dasturi mavzulari tibbiyot oliy ta'lim muassasalari bakalavriat bosqichi klinik modullarining dastur mavzulari bilan uzviy bog'liq holda yaratiladi.

2.1Modulning maqsadi - keng tarqalgan ichki kasalliklarni klinikasi, diagnostika va davolash tamoyillarini, bemorlarga ilmiy asoslangan holda parvarish olib borish, hamshiralik jarayoni asosida zamonaviy yordam ko'rsatishni o'rgatish.

2.2. Modulning vazifalari:

- ichki kasalliklar hakida umumiy ma'lumot berish;
- terapevtik kasalliklarning etiologiyasi va patogenezi o'rgatish;
- keng tarqalgan ichki kasalliklarni klinikasi, diagnostika va davolash tamoyillarini o'rgatish;
- ichki kasalliklarni davolashda hamshiralik jarayonning hususiyatlarini o'rgatish.

Modul bo'yicha talabalarining bilim, ko'nikmalariga qo'yiladigan talablar:

Talaba:

- terapiya fanining tarixi, terapiya faniga asos solgan olimlar; atrof muhitning salomatlikka ta'siri;
- salomatlik va kasallik tushunchalari, etiologiyasi, patogenezi;
- kasalliklarni klinik ko'rinishi;
- diagnostikada hamshiraning vazifasi;
- davolash ishlarida hamshiraning burchlari;
- keng tarqalgan ichki kasalliklarining oldini olish choralari;
- to'g'ri ovqatlanish *xaqida tasavvurga ega bo'lishi*;
- ichki a'zolarinig anatomo-fiziologik xususiyatlarini;
- keng taraqalgan ichki kasalliklarning etiopatogenezi;
- laborator va instrumental tekshiruvlarning xususiyatlarini;
- ichki kasalliklarda hamshiraning vazifalarini;

eng ko'p tarqalgan surunkali kasalliklarni, ichki kasalliklarida; hamshiralik jarayonini olib borish taktikasini *bilishi va ulardan foydalana olishi*;

- ichki kasalliklarda bemorlardan obektiv va subektiv ma'lumotlar yig'ish;
- ichki kasalliklarda a'zolar ustida palpatsiya, perkussiya, auskultatsiya o'tkazish;
- laborator tekshiruvlar uchun biomateriallar yig'ish;
- instrumental tekshiruvga bemorni tayyorlash;
- ichki kasallik xurujlarida shoshilinch yordam ko'rsatish;
- EKG o'tkazish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.*

Asosiy nazariy qism

1. Ma'ruzalar

1-mavzu. Nafas tizimining o'tkir va surunkali kasalliklarida hamshiralik jarayoni. Nafas tizimi patologiyasiga hos bo'lgan sindromlar.

O'tkir zotiljam. Etiologiyasi, patogenezi, patoanatomiyasi, tasnifi, klinikasi, tashxis, davolash, bemorlarni parvarish qilish O'tkir va surunkali bronxit.

Etiologiya, patogenezi, ta'sir etuvchi faktorlari, klinika, tashxis, davolash

2-mavzu. YUrak qon tomir tizimi kasalliklarida hamshiralik jarayoni.

Gipertoniya kasalligi. parvarish Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Gipertonik krizlar, birinchi yordam qilish. Miokard infarkti: etiologiyasi, patogenezi, turlari, klinikasi, davolash qilish, bemorlarni

3-mavzu. Hazm tizimining o'tkir va surunkali kasalliklarida hamshiralik jarayoni.

Surunkali gastritlar. Etiologiyasi, patogenezi, turlari, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish.

4-mavzu. Siydik ajratish tizimi kasalliklarida hamshiralik jarayoni. Surunkali glomerulonefrit, etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Siydik ajratish tizimining tekshirish usullari.

5-mavzu. Gepatabilyar tizimni kasalliklarida hamshiralik jarayoni.

Surunkali gepatit. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, tashxis, davolash va profilaktika qilish chora tadbirlari

SHoshilinch tibbiy yordam. Xayot uchun xavfli xolda shoshilinch tibbiy yordam.

MA'RUZALARNING TEMATIK REJASI

№	Mavzu nomi	Soatlar soni
1.	Nafas tizimining o'tkir va surunkali kasalliklarida hamshiralik jarayoni. Nafas tizimi patologiyasiga hos bo'lgan sindromlar. O'tkir zotiljam. Etiologiyasi, patogenezi, patoanatomiyasi, tasnifi, klinikasi, tashxis, davolash, bemorlarni parvarish qilish O'tkir va surunkali bronxit. Etiologiya, patogenezi, ta'sir etuvchi faktorlari, klinika, tashxis, davolash	2
2.	YUrak qon tomir tizimi kasalliklarida hamshiralik jarayoni. Gipertoniya kasalligi. parvarish Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Gipertonik krizlar, birinchi yordam qilish. Miokard infarkti: etiologiyasi, patogenezi, turlari, klinikasi, davolash qilish, bemorlarni	2
3.	Hazm tizimining o'tkir va surunkali kasalliklarida hamshiralik jarayoni. Surunkali gastritlar. Etiologiyasi, patogenezi, turlari, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish	2
4.	Siydik ajratish tizimi kasalliklarida hamshiralik jarayoni. Surunkali glomerulonefrit, etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Siydik ajratish tizimining tekshirish usullari.	2
5.	Gepatabilyar tizimni kasalliklarida hamshiralik jarayoni.	2

Surunkali gepatit. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, tashxis, davolash va profilaktika qilish chora tadbirlari	
SHoshilinch tibbiy yordam. Xayot uchun xavfli xolda shoshilinch tibbiy yordam	10
Jami	

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Modul bo'yicha mashg'ulotlar 50% nazariy (ma'ruza va amaliy mashg'ulot) va 50% amaliy qism (klinik o'quv amaliyot)dan iborat bo'lgan holda o'tkaziladi. Amaliy mashg'ulotning nazariy va amaliy qismi o'zaro bog'liq holda o'tkaziladi. Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llash maqsadga muvofiqdir. Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:

- Amaliy mashg'ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish;
- O'qituvchining innovatsion pedagogik faoliyati bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg'otish;
- Talabada natijani mustaqil ravishda qo'lga kiritish imkoniyatini ta'minlash;
- Talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash;
- Ichki kasalliklarining barcha klinik turlarida bemorlar kuratsiyasi asosida dori bilan davolash hamshiralik nazorat varaqasini yozish va himoya qilish.

4. AMALIY DARSLAR

1-mavzu. Terapiya fani, uning maksadlari va vazifalari. Terapiya klinikalarida xamshiralarning urni, vazifalari. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

2-mavzu. O'tkir zotiljam. Krupoz zotiljam. Etiologiyasi, patogenezi, patomorfologiyasi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, bemorlarni parvarish. O'choqli zotiljam. Etiologiyasi, patogenezi, patomorfologiyasi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

3- mavzu. O'tkir va surunkali bronxit. Etiologiya, patogenezi, ta'sir etuvchi faktorlari, klinika, tashxis, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Xamshiraning jarayoni anamnez yigish, xamshiralik tashxisini qo'yish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

4- mavzu. Bronxial astma. Etiologiya, patogenezi, klinika, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. O'pka emfizemasi. Etiologiya, patogenezi, klinika, tashxis, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

5- mavzu. O'pkaning yiringli kasalliklari: bronxoektatik kasalligi, upka absessi. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

6- mavzu. YUrak aritmiyalari. YUrak ritmining buzilishi turlari. Ta'rifi.

7- mavzu. Ateroskleroz. Ta'rifi, etiologiyasi va patogenezi, patomorfologiyasi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni va profilaktikasi. Gipertoniya kasalligi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Gipertonik krizlar, birinchi yordam qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

8- mavzu. YUrak ishemik kasalligi: stabil stenokardiya, etiologiyasi, patogenezi, turlari, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Miokard infarkti: etiologiyasi, patogenezi, turlari, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

9- mavzu. YUrak etishmovchiligi. Tasnifi. O'tkir va surunkali yurak etishmovchiligi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klinikasi. davolash, bemorlarni parvarish qilish.

10- mavzu. Miokarditlar. Etiologiya, patogenezi, klinika, davolash, profilaktikasi. Utkir revmatik isitma: etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Xamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

11- mavzu. YURak-qon tomir tizimi nuqsonlari: Mitral teshik torayishi, mitral kopkoklar etishmovchiligi yurak nuksonlari.

12- mavzu. Aorta teshik torayishi va klapan etishmovchiligi yurak nuksonlari. Gemodinamik uzgarishlar, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

13- mavzu. Surunkali gastritlar, etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Oshkozon va 12 barmoq ichak shiralarini tekshirish, ularni taxlil qilish. Oshkozon va 12 barmoq ichak yara kasalligi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish.

14- mavzu. Surunkali xolelsteit, etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Surunkali pankreatit, etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

15- mavzu. Surunkali enterit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish.

16- mavzu. Surunkali hepatit. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, taxlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Jigar sirrozi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, taxlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

17- mavzu. Surunkali pielonefrit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Siydik ajratish tizimining tekshirish usullari. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, taxlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Surunkali glomerulonefrit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Siydik ajratish tizimining tekshirish usullari. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, taxlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

18- mavzu. Kamkonliklar. Tasnifi. Temir tankisligi kamkonligi, vitamin V12 va postgemorragik kamkonliklar. Klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.

19- mavzu. Biriktiruvchi tukimaning sistemali kasalliklari. Revmatoid artrit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, profilaktikasi, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Podagra. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, profilaktikasi, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Xayot uchun xavfli xolda shoshilinch tibbiy yordam. Xushdan ketish, kollaps, shok.

TERAPIYADA HAMSHIRALIK ISHI FANIDAN AMALIY MASHG'ULOTLAR MAVZULARINING REJASI

№	Amaliy mashg'ulot mavzusi	Soat.
	III- semestr	
1	Terapiya fani, uning maqsadlari va vazifalari. Terapiya klinikalarida xamshiralarning urni, vazifalari. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.	4
2	O'tkir zotiljam. Krupoz zotiljam. Etiologiyasi, patogenezi, patomorfologiyasi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. O'choqli zotiljam. Etiologiyasi, patogenezi, patomorfologiyasi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.	4
3	O'tkir va surunkali bronxit. Etiologiya, patogenezi, ta'sir etuvchi faktorlari, klinika, tashxis, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Xamshiraning jarayoni anamnez yigish, xamshiralik tashxisini qo'yish, taxlili, rejani davolashi baholash, parvarish.	6
4	Bronxial astma. Etiologiya, patogenezi, klinika, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. O'pka emfizemasi. Etiologiya, patogenezi, klinika, tashxis, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.	6

5	O'pkaning yiringli kasalliklari: bronxoektatik kasalligi, upka absessi. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish . Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.	6
6	YUrak aritmiyalar. YUrak ritmining buzilishi turlari. Ta'rifi.	6
7	Ateroskleroz. Ta'rifi, etiologiyasi va patogenezi, patomorfologiyasi, tasnifi, klinikasi, davolash va profilaktikasi. Gipertoniya kasalligi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Gipertonik krizlar, birinchi yordam qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish	6
8	YUrak ishemik kasalligi: stabil stenokardiya, etiologiyasi, patogenezi, turlari, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Miokard infarkti: etiologiyasi, patogenezi, turlari, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish	6
9	YUrak etishmovchiligi. Tasnifi. O'tkir va surunkali yurak etishmovchiligi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klinikasi. davolash, bemorlarni parvarish qilish	6
10	Miokarditlar. Etiologiya, patogenezi, klinika, davolash, profilaktikasi. Utkir revmatik isitma: etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Xamshiraning jarayoni anamnez yigish, taxlili, rejani davolashi baxolash, parvarish	6
11	YUrak-qon tomir tizimi nuqsonlari: Mitral teshik torayishi, mitral kopkoklar etishmovchiligi yurak nuksonlari YUrak-qon tomir tizimi nuqsonlari: Mitral teshik torayishi, mitral kopkoklar etishmovchiligi yurak nuksonlari	6
12	Aorta teshik torayishi va klapan etishmovchiligi yurak nuksonlari. Gemodinamik uzgarishlar, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish	6
13	Surunkali gastritlar,etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Oshkozon va 12 barmok ichak shiralarini tekshirish, ularni taxlil qilish. Oshkozon va 12 barmoq ichak yara kasalligi. etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish.	6
14	Surunkali xolestestit, etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Surunkali pankreatit, etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish	6
15	Surunkali enterit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish.	6
16	Surunkali hepatit. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish.Xamshiraning jarayoni anamnez yigish, taxlili, rejani davolashi baxolash, parvarish. Jigar sirrozi. Etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish.Xamshiraning jarayoni anamnez yigish, taxlili, rejani davolashi baxolash, parvarish	6
17	Surunkali pielonefrit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Siydik ajratish tizimining tekshirish usullari. Xamshiraning jarayoni anamnez yigish, taxlili, rejani davolashi baxolash, parvarish Surunkali glomerulonefrit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, be morlarni parvarish qilish. Siydik ajratish tizimining tekshirish usullari. Xamshiraning jarayoni anamnez yigish, taxlili, rejani davolashi baxolash, parvarish	6
18	Kamkonliklar. Tasnifi. Temir tankisligi kamkonligi, vitamin V12 va postgemorragik kamqonliklar. Klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish.	6

19	Biriktiruvchi tukimaning sistemali kasalliklari. Revmatoid artrit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, profilaktikasi, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Podagra. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, davolash, profilaktikasi, bemorlarni parvarish qilish. Hamshiraning jarayoni anamnez yigish, tahlili, rejani davolashi baholash, parvarish. Xayot uchun xavfli xolda shoshilinch tibbiy yordam. Xushdan ketish, kollaps, shok.	6
Jami		110

Amaliy dars davomida multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akademik guruhga o'tiladi

5. Amaliy ko'nikmalar ro'yhati

1. Sanitariya va epidemiyaga qarshi ishlarni olib borish
2. Immunoprofilaktika
3. Axoliga o'z-o'ziga va bir-biriga yordam ko'rsatishni oddiy usullarini o'rgatish
4. Oila shifokori ko'rsatmasi asosida diagnostika, davo va reabilitatsiya tadbirlarini o'z bilim doirasida o'tkazish
5. O'tkir kasalliklar, shikastlanishlarda shifokorgacha bo'lgan yordamni ko'rsatish.
6. Zaxarlanishlar va noxush xolatlar, shu bilan birga bolalarga xam yordam ko'rsatish.
7. Kichik tibbiy xodimlar ishini tashkillashtirish va nazorat qilish.

6. MUSTAQIL TA'LIM

№	Mustaqil ish mazvulari	Soatlar soni	TMI bajarish shakli
1	Utkir zotiljam. Krupoz zotiljam. Etiologiyasi, patogenezi, patoanatomiyasi, tasnifi, klinikasi, tashxis, davolash, bemorlarni parvarish qilish.	4	Prezentatsiya
2	O'choqli zotiljam. Etiologiyasi, patogenezi, patomorfofologiyasi, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish.	4	referat
3	Bronxlarning o'tkir va surunkali yallig'lanish sindromida hamshiralik jarayoni.	4	organayzerler
4	O'pka emfizemasi. Nafas etishmovchiligi.	4	situatsiyali ma'seleler
5	Bronxial astmada bronxospazm sindromi. Asmatik xolat. Bronxoobstruktiv sindromida hamshiralik jarayoni.	4	krossvord
6	Upka yiringli kasalliklari	4	Prezentatsiya
7	Ateroskleroz.	4	Organayzerler
8	Arterial gipertenziya sindromida hamshiralik jarayoni. Simptomatik gipertoniya turlari.	4	situatsiyali ma'seleler
9	Miokard ishemiyasi sindromida hamshiralik jarayoni. stabil, stenokardiya, etiologiyasi, patogenezi, turlari, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarish qilish.	4	krossvord
10	Yurak mushagi nekroz sindromida hamshiralik jarayoni. Miokard infarktini atipik klinik formalar.	4	organayzerler
11	Yurak etishmovchiligi.	4	Prezentatsiya
12	Miokarditlar.	4	referat
13	Utkir revmatik isitma. Revmatik yallig'lanish sindromida hamshiralik jarayoni. Utkir revmatik istmani birlamchi va ikkilamchi profilaktikasi	4	organayzerler
14	Yurak-qon tomir tizimi nuqsonlari: Mitral teshik torayishi,	4	situatsiyali ma'seleler

	mitral kopkoklar etishmovchiligi yurak nuqsonlari.		
15	Yurak-qon tomir tizimi nuqsonlari: Aorta teshik torayishi va klapan etishmovchiligi yurak nuqsonlari. Gemodinamik uzgarishlar, klinikasi, davolash, bemorlarni parvarilish qilish.	4	krossvord
16	Oshqozon shilliq qavati yallig'lanish sindromida hamshiralik jarayoni. Oshqozonni yuvish texnikasi va oshqozon shirasini olish.	4	Prezentatsiya
17	Oshqozon va 12 barmoqli ichak yara kasalligi	4	Organayzerler
18	Surunkali xoletsestit	4	situatsiyali ma'seleler
19	Surunkali pankreatit	4	krossvord
20	Surunkali ingichka ichak va yo'g'on ichak yallig'lanish sindromida hamshiralik jarayoni.	4	organayzerler
21	Surunkali gepatitlar. Hamshiralik jarayoni	5	Prezentatsiya
22	Jigar parenximasi shikastlanish va nekrozi sindromida hamshiralik jarayoni.	5	referat
23	Surunkali pielonefrit.	5	organayzerler
24	Buyrak parenximasi va jomlari yallig'lanish sindromida hamshiralik jarayoni. Buyrakni funksional tekshirish usullari.	5	situatsiyali ma'seleler
25	Anemiyalar. Turli hil anemiyalarni davolashda hamshiralik yordamini tashkil etish.	5	krossvord
26	Biriktiruvchi tukimaning sistemali kasalliklari. Revmatoid artrit	5	Prezentatsiya
27	Padagra kasaligi.	5	Organayzerler
28	Terapiyada shoshilinch xolatlar. Birinchi yordam.	5	situatsiyali ma'seleler
	Jami.	120 soat	

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning shakllari:

Terapiyada hamshiralik ishi moduli bo'yicha tavsiya etilayotgan mustaqil ishlar turli xil keys, vaziyatli masala va prezentatsiyalar shaklida amalga oshiriladi. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Terapiyada hamshiralik ishi moduli bo'yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o'tkaziladi. Talaba mustaqil ishini tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

Talaba mustaqil ishini tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

- auditoriya mashg'ulotlaridan tashqari trenajyor, virtual akusherlik taqdim etilgan amaliy ko'nikmalarni pedagog nazoratida son va sifat jixatdan bajarish va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish daftarlarida aks ettirish;

- ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish;

- berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayerlash;

- modulning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va ma'ruzalar qilish;

- vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar echish;

- modellar yasash, organayzerlar tuzish va h.k.

Terapiyada hamshiralik ishi bo'yicha kurs ishi rejada ko'zda tutilmagan

6. TERAPIYADA HAMSHIRALIK ISHI FANIDAN TALABALARNING BILIMLARINI BAHOLASH MEZONLARI

7. ÖZBEKISTAN RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI №121 04.06.2021 y

Modul bo'yicha talabalar bilimini nazorat qilish turlari va baholash mezonlari

Terapiyada hamshiralik ishi moduli bo'yicha nazorat turlari va baholash mezonlari haqidagi ma'lumot modul bo'yicha birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi.

Talabalarining modul bo'yicha o'zlashtirish darajasining Davlat ta'lim standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:

- joriy nazorat (JN);
- oraliq nazorat (ON);
- yakuniy nazorat (YAN).

JORIY NAZORAT (JN)

Joriy nazoratda talabaning modul mavzulari bo'yicha bilim, amaliy ko'nikma va kompetensiyalarni egallash darajasini aniqlash va baholab borish ko'zda tutiladi. Terapiyada hamshiralik ishi moduli bo'yicha JN og'zaki, o'rgatuvchi-nazorat testlari, tarqatma materiallari bilan ishlash, vaziyatli masalalar, uyga berilgan vazifalarni tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o'tkazilishi mumkin.

Baholashda talabaning bilim darajasi, amaliy mashg'ulot materiallarini o'zlashtirishi, nazariy material muhokamasida va ta'limning interaktiv usullarida ishtirokining faollik darajasi, shuningdek, amaliy bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish darajasi, kompetensiyalarni egallash (ya'ni nazariy, analitik va amaliy yondoshuvlar) hisobga olinadi.

Har bir mashg'ulotda barcha talabalar baholanishi shart. Maksimal ball 100, o'tish bali 55 ball.

Joriy nazoratda talabalar bilimi ta'lim modeliga asoslangan xolda nazariy va amaliy bosqichlarda amalga oshiriladi.

Modulga ajratilgan 6,5 kreditni talaba JN davomida yig'adi.

Modul bo'yicha ta'lim oluvchi reytingi quyidagicha aniqlanadi:

Ball	ECTS baho	ECTS ning ta'rifi	Baho	Ta'ri fi
86-100	A	"a'lo" – a'lo natija, minimal hatoliklar bilan modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi; terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi; muammoli savollarni aniqlashi, o'z qarashlarini ilmiy-amaliy tilda asoslab bera olishi; modulning tayanch tushunchalarini bilishi va uni qisqa vaqt ichida ilmiy va amaliy masalalarni echishda samarali qo'llay olishi; nostandart vaziyatlarda muammolarni mustaqil va ijodiy hal qila olish qobiliyatini ko'rsata olishi; amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni to'liq egallashi;	5	a'lo

			<p>amaliy masalalarni qisqa, asoslangan va ratsional ravishda hal etishi;</p> <p>modul dasturida tavsiya etilgan asosiy va qo'shimcha adabiyotlarni to'liq va chuqur o'zlashtirishi;</p> <p>modul bo'yicha nazariyalar, konsepsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglash, ularga tanqidiy baho berish va boshqa modullar ilmiy yutuqlarini qo'llay olishi;</p> <p>nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda yuqori madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>		
81-85	B	<p>"juda yaxshi" – o'rtadan yuqori natija, ayrim hatoliklar bilan</p>	<p>modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi;</p> <p>terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi;</p> <p>o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta olishi;</p> <p>modulning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan unumli foydalanishi; standart vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hal qila olishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni to'liq egallashi; amaliy mashg'ulotlarda normativ- huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishini namoyish qilishi, ushbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim</p>	4	yaxshi

			<p>ham ratsional emas) qo'llay olishi, bajarilgan ish natijalarini etarli darajada rasmiylashtira olmaganligi; modul dasturida tavsiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi; o'rganilayotgan modul bo'yicha nazariyalar, konsepsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglay olishi va ularga tanqidiy baho berishi; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda juda yaxshi madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>		
71-80	C	"yaxshi" – o'rtacha natija, sezilarli hatoliklar bilan	<p>modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi, ammo bir oz kamchiliklar bilan; terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi; o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta olishi; modulning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan unumli foydalanishi; standart vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hal qila olishi; amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni egallashi, ammo bir oz kamchiliklar bilan; amaliy mashg'ulotlarda normativ- huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishini namoyish qilishi, ushbu bilimlarni</p>		

			<p>yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emas) qo'llay olishi, bajarilgan ish natijalarini etarli darajada rasmiylashtira olmaganligi; modul dasturida tavsia qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi; o'rganilayotgan modul bo'yicha nazariyalar, konsepsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglay olishi va ularga tanqidiy baho berishi; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda yaxshi darajaga ega bo'lishi lozim;</p>		
--	--	--	--	--	--

60-70	D	"qoniqarli" – sust natija, qo'pol kamchilik lar bilan	<p>davlat ta'lim standartlari (talablari) doirasida etarli bilim hajmiga ega bo'lishi; terminologiyani ishlatishi, savollarga javoblarni to'g'ri bayon qilishi, lekin bunda ayrim xatolarga yo'l qo'yishi; javob berishga yoki ayrim maxsus ko'nikmalarni namoyish qilishda qiynalganda, modul bo'yicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatdan) mustaqil ammo hatoliklar bilan to'liq bajara olishi; kompetensiyalarni mustaqil, ammo hatoliklar bilan egallashi; modulining</p>	3	Qoni qarli
			<p>qatnashishi, vazifalarni bajarishda etarli madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>		

55-59	E	"o'rta" – minimal natijaga teng	davlat ta'lim standartlari (talablari) doirasida qoniqarli bilim hajmiga ega bo'lishi; terminologiyani ishlatishi, savollarga javoblarni to'g'ri bayon qilishi, lekin bunda ayrim qo'pol xatolarga yo'l qo'yishi; javob berishga yoki ayrim maxsus ko'nikmalarni namoyish qilishda qiynalganda va hatolarga yo'l qo'yganda, modul bo'yicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi; amaliy ko'nikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatdan) mustaqil emas va hatoliklar bilan to'liq bajara olishi; kompetensiyalarni mustaqil emas va		
31-54	FX	"qoniqars iz" – minimal darajadagi bilimlarni olish uchun qo'shimcha	davlat ta'lim standartlari (talablari) doirasida faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bo'lsa; ilmiy terminlarni ishlata olmasa yoki javob berishda jiddiy mantiqiy xatolarga yo'l qo'ysa; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda passiv qatnashib, vazifalar bajarish madaniyatining past darajasiga ega	2	Qoniqarsiz
		mustaqil o'zlashtirishi zarur	bo'lsa; amaliy ko'nikmalarga va kompetensiyalarga ega bo'lmasa, o'z xatolarini hatto pedagog xodim tavsiyalari yordamida ham to'g'rilay olmasa.		
0-30	F	"mutloq qoniqarsiz" – to'liq qayta o'zlashtirishi lozim	davlat ta'lim standartlari (talablari) doirasida faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bo'lsa; terminlarni ishlata olmasa yoki javob berishda jiddiy va qo'pol mantiqiy xatolarga yo'l qo'ysa yoki umuman javob bermasa; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda passiv qatnashib, vazifalar bajarish madaniyatining past darajasiga ega bo'lsa yoki umuman bajarmasa; amaliy ko'nikmalarga va kompetensiyalarga ega bo'lmasa, o'z xatolarini hatto pedagog xodim tavsiyalari yordamida ham to'g'rilay olmasa.		

ORALIQ NAZORAT (ON)

Terapiyada hamshiralik ishi moduli bo'yicha ON sikl o'rtasida bir marta o'tkaziladi. Terapiyada hamshiralik ishiga taaluqli mavzular o'tib bo'linganidan keyin o'tkaziladi. ON turi kafedra majlisining qarori bilan belgilanadi. ONda saralash bali (55ball) yig'a olmagan talaba yakuniy nazoratga qo'yilmaydi.

Oraliq nazoratni o'tkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida davriy ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, oraliq nazorat natijalari bekor qilinadi va oraliq nazorat qayta o'tkaziladi.

YAKUNIY NAZORAT (YAN)

JN ga ajratilgan kreditlarni to'liq to'plagan va ON dan saralash balini to'plagan talaba YANga kiritiladi. YANda talabaning bilim, ko'nikma va malakalari modulning umumiy mazmuni doirasida baholanadi. YAN modul yakunida og'zaki imtixon shaklida o'tkaziladi. Bunda talabalarning kompetensiyalarni, amaliy ko'nikmalarni egallash darajasi va nazariy bilimlari tekshiriladi. YANda saralash balini (55 ball) yig'a olmagan talaba YANDan o'tmagan va modulni o'zlashtirmagan deb hisoblanadi (JNda kreditni to'liq yig'gan bo'lsa ham). Ta'lim muassasasi rektorining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida yakuniy nazoratni o'tkazish jarayoni davriy ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, yakuniy nazorat natijalari bekor qilinadi va yakuniy nazorat qayta o'tkaziladi.

Kasalligi sababli yakuniy nazoratni topshira olmagan talabalarga fakultet dekani farmoyishi asosida, o'qishni boshlaganidan so'ng ikki hafta muddatda topshirishga ruxsat beriladi. Semestr yakunida yakuniy nazoratda saralash balidan kam ball to'plagan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

Akademik qarzdor talabalarga semestr tugaganidan keyin qayta o'zlashtirish uchun bir oy muddat beriladi. SHu muddat davomida modulni o'zlashtira olmagan talaba fakultet dekani tavsiyasiga ko'ra belgilangan tartibda rektorning buyrug'i bilan talabalar safidan chetlashtiriladi.

Talaba nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, modul bo'yicha nazorat turi natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) a'zodan kam bo'lmagan tarkibda apellyasiya komissiyasi tashkil etiladi. Apellyasiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi.

Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra mudiri, o'quv bo'limi hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi.

5. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari

5.1. Asosiy adabiyotlar

1. Razikova I.S., Alikulova D.Ya., Yusupova Sh. K. Terapiyada hamshiralik ishi, Darslik. Toshkent. 2018 y.
2. Krasnov A.F. Sestrinskoe delo (I – II tom), Uchebnoe posobie. Elektronnyy uchebnik Moskva. 2000 g.
3. Krasnov A.F. Sestrinskoe delo (I – II tom), Uchebnoe posobie. Elektronnyy uchebnik Moskva. 2000 g.

5.2.Qo'shimcha adabiyotlar

1. Razikova I.S., Xaydarova Z.T., Alikulova D.YA., Terapiya va harbiy dala terapiyasida hamshiralik ishi, darslik.Toshkent. 2013
2. SHaropov U., Gaffarova F.Ichki kasalliklari, darslik. Toshkent. 2007
3. Pod red. Muxina N.A., Moiseeva V.S., Martynova A.I. Vnutrennie bolezni (1-2 tom), uchebnik. Moskva. 2009
4. Rahimov Sh. M., Gaffarova F.K., Ataxodjaeva G.A. Ichki kasalliklar, darslik.« O'zbekiston milliy ensiklopediyasi» davlat milliy nashriyoti, Toshkent. 2014
5. Gadayev A.G. Ichki kasalliklar propedevtikasi, «Turon zamin zio», darslik. Toshkent. 2014 y
6. Gadaev A.G. Propedevtika vnutrennix bolezney (rus tilida). 2019
7. Pod redaksey Kotelnikova G.P. Sestrinskoe delo professionalnye dissipliny, uchebnik. Rostov – na – Donu. “Feniks” 2007 g
8. Harrison's Principles of Internal Medicine 19/E (Vol.1 & Vol.2) Dan Longo, Anthony Fauci, Dennis Kasper, Stephen Hauser McGraw-Hill Education. USA. 2015.

5.3 Internet saytlari

1. <http://www.ziyonet.uz/>
2. www.nurse.ru
3. www.sestra.ru
4. www.medbook.ru.
5. Cochrane <http://www.update-software.com/Cochrane/default.HTM>
6. PubMed, Medline - www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
7. <http://www.bmn.com/> Sayt "Internet-soobshchestva issledovateley v oblasti meditsiny i biologii"
8. www.mdconsult.com
9. <http://www.drdaurov.ru>

<http://refleader.ru/rnaqasqasyfs.html>

Qoraqalpog'iston Tibbiyot Institutida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan .

Institut Kengashida tasdiqlangan “___” ___” ___ -sonli bayonnoma.

Modul uchun ma'sullar: Fan/modul uchun masullar:

Yusipbaev M.A - Qoraqalpog'iston Tibbiyot Instituti Ichki kasalliklar,Oila tibbiyoti kafedrası assistenti

- QMI “Ishki kasalliklar, Oila tibbiyoti kafedrası assistenti.

Taqrizchilar:

X.Pirimbetov. Qoraqalpog'iston Tibbiyot Instituti “Ichki kasalliklar propedevtikasi, klinik allergologiya” kafedrası assistenti.

P.Menlimuratov RKTMM “Pulmonologiya va allergologiya” bo'limi oliy toifali shifokori, t.f.n